

TERMÉSZET KORLÁTOK NÉLKÜL

Ötletek, lehetőségek és akadályok az
egyéni természeti élmények tekintetében

A prez-előadás szövege

Kép: Az Eifel Nemzeti Parkban készült fénykép szolgál a Prezi prezentáció háttéréül. Ez a nemzeti park már évek óta példaértékű Németországban az inkluzív természeti élmények tekintetében. A képen a „Wilder Kermeter“ akadálymentesített természetvédelmi területen történő kirándulás látható.

TARTALOMJEGYZÉK

Akadálymentes Természeti Élmények	4
Túraútvonalak	6
Információ	6
Tájékozódást Segítő Rendszerek	7
Időjárás és Környezet	7
Veszélyek	7
Szolgáltatási Lánc	8
Mátrix	8
Mi a következő lépés?	8
Impresszum	9

Akadálymentes Természeti Élmények

A projekt bemutatása

A „Természet korlátok nélkül” elnevezésű projekt célja elősegíteni, hogy a természet mindenki számára élmény lehessen. Európában közel 80 millió ember él úgy, hogy a természeti értékek megismerése, a természethez való hozzáférés akadályt jelent a számukra.

A természetvédelmi területek és a természeti élményt nyújtó látogatóhelyek fenntartói és kezelői számára nem áll rendelkezésre megfelelő tájékoztatás és gyakorlati iránymutatás a természeti élmények akadálymentesítésére vonatkozóan. Így nem tudnak lehetőséget biztosítani a fogyatékkal élő látogatók jelentős részének, hogy természeti programokon részt vehessenek és a természetet közelről megismerhessék. A projekt keretében ezen a helyzeten szeretnénk változtatni. Annak érdekében, hogy a természet megismerése mindenki számára élmény legyen, több akadálymentes szolgáltatásra van szükségünk. A projekt megvalósításával szeretnénk elősegíteni a fogyatékkal élő személyek társadalmi befogadását, és mindenkit arra ösztönöznünk, hogy elmenjen kirándulni a természetbe. Elsőre furcsának tűnhet, hogy a szabad természet vonatkozásában hogyan lehet a szigorú szabványok előírásait követni az akadálymentesítés során, de fontos kiemelni, hogy az inkluzív projektek és az akadálymentes tervezés minden látogató számára előnyhöz jár.

A Prezi prezentáció célja

Az előadás célja, hogy betekintést nyújtson, miként lehet az egyéni természeti élményeket hozzáférhetővé tenni a fogyatékkal élő emberek számára. Bővebb tájékoztatásért keresse fel a projekt honlapját: www.nature-without-barriers.eu.

Tájékoztató anyagok, útmutatók

A projekt keretében kidolgozásra kerülő tájékoztató anyagok, útmutatók a környezeti nevelőknek, túravezetőknek és a túraútvonalak fenntartóinak nyújtanak segítséget a természeti programok és a túraútvonalak akadálymentesítéséhez. Az útmutatók két fontos kérdésre keresik a választ:

- Egyrészt, hogyan lehet a szervezett túrákat javítani, hogy azokon a fogyatékkal élő emberek is részt vehessenek?
- Másrészt, az egyéni kirándulások kapcsán hogyan lehet a tanösvényeket, túraútvonalakat átalakítani a fogyatékkal élő emberek hozzáférhetőségének biztosítása érdekében? Az útmutatók javaslatokat és ötleteket adnak az akadálymentesítéshez.

A tájékoztató anyagok letölthetők a projekt honlapjáról és a Creative Commons Attribution 4.0 Nemzetközi Licenc feltételeinek megfelelően használhatók fel.

Témák

- a. Vezetett természeti túrák akadálymentesítése
- b. Egyéni természeti élmények hozzáférhetőségének javítása
- c. Fizikai akadályok leküzdése
- d. Kommunikációs akadályok leküzdése

A mostani prezentáció az egyéni természeti élmények hozzáférhetőségének javításához nyújt segítséget.

Egyéni természeti élmények

Az egyéni természeti élmények akadálymentesítése során a cél, hogy a természetet mindenki önállóan, külső segítség nélkül megismerhesse. A tanösvények kezelői és a bemutatóhelyek fenntartói azonban sok esetben nem rendelkeznek megfelelő ismeretekkel, hogy a helyszínen meglévő infrastruktúrát hogyan alakítsák át a speciális igényeknek. A természeti élmények hozzáférhetőségét javító útmutató ehhez nyújt segítséget számukra:

<https://www.nature-without-barriers.eu/hu/egyeni-termeszeti-elmenyek.html>.

Az útmutató részét képezi egy önellenőrző eszköz (döntési mátrix), melynek segítségével a túraútvonalak kezelői és a bemutatóhelyek fenntartói áttekinthetik, hogy az adott helyszín milyen mértékben felel meg a fogyatékossgal élő emberek speciális igényeinek. A hazai előírások és az európai követelmények alapján olyan szempontrendszert dolgoztunk ki, melynek segítségével a természetvédelmi központok vezetői megvizsgálhatják, hogy kinek és milyen mértékben hozzáférhető az adott túraútvonal vagy szolgáltatás. Az útmutató segítséget nyújt az akadályok felismeréséhez és tanácsot ad azok elhárításához.

Ne bonyolítsuk túl! Egyszerű megoldásokkal is nagy eredményeket lehet elérni. Haladjunk lépésről lépésre. Már akkor is sokat teszünk, ha csak bizonyos fogyatékossgal élő csoportok számára javítjuk a természeti élmények hozzáférhetőségét.

Környezeti nevelők nehézségei

Európában a természeti élményekhez való akadálymentes hozzáférés sajnos még nem magától értetődő. A jó hír azonban, hogy egyre több jó példát és gyakorlatot lehet találni az akadálymentes természeti élményekre, és egyre több olyan ember van, aki aktívan szeretne tenni a természet hozzáférhetőségének javítása érdekében. A természeti élmények akadálymentesítése során az alábbi nehézségekkel kell szembenéznünk:

- A személyi erőforrások korlátozottak.
- A helyszínen számos akadályba ütközünk.
- Nem áll rendelkezésre kellő anyagi erőforrás.
- Nem áll rendelkezésre megfelelő tudás, sok a nyitott kérdés: „Hogyan kezdjük neki?“ „Mindennek akadálymentesnek kell lennie?“

Gyakorlatias útmutatásra van szükség: konkrét javaslatokra a meglévő programajánlatok akadálymentes átalakításához, és praktikus tanácsokra, hogy miként lehet az információt mindenki számára hozzáférhetővé tenni.

Készen áll?

Nézzük át együtt, hogy mit tehetünk!

Túraútvonalak

Mire kell figyelni a túraútvonalak, tanösvények akadálymentesítése során?

- szélesség
  - lejtés / meredekség
  - talaj felszíne
  - az út mentén található akadályok
- bővebb információ a „veszélyek” fejezet alatt
- pihenési lehetőségek
  - akadálymentes mosdók

A túraútvonalakat, tanösvényeket nem lehet minden fogyatékossgal élő személy számára hozzáférhetővé tenni. Az adott útvonal valaki számára esetleg túl nehéz, vagy túl meredek, vagy egyszerűen csak túl veszélyes. Gondolja át, az útvonal mely célcsoportok számára megfelelő és kik számára lehet még hozzáférhetőbbé tenni.

Az útvonalak akadálymentesítése nagy kihívást jelent, különösen a tanösvények, túraútvonalak tekintetében.

Információ

Hogyan tegyük a tanösvényekkel kapcsolatos információkat mindenki számára hozzáférhetővé? Ideális esetben, a nyújtott információ legalább két különféle érzékszervvel észlelhető, felfogható. Adjunk tájékoztatást az útvonal állapotáról, hosszáról és a tájékozódást segítő rendszerekről.

Online

A kirándulás megtervezése, előkészítése érdekében mindig adjunk tájékoztatást a programajánlatok tartalmáról és a túraútvonal állapotáról. Mire figyeljünk?

- Akadálymentes honlap, könnyen érthető nyelven megfogalmazott információ.
- Részletes tájékoztatás az akadálymentes programajánlatokról, szolgáltatásokról.
- Információ, hogy miként lehet a helyszínt megközelíteni, tömegközlekedéssel elérhető-e.

Helyszínen

Mindig adjunk tájékoztatást a programajánlatok tartalmáról és a túraútvonal állapotáról.

- Gondoskodjunk róla, hogy a tájékoztató táblákon közölt információ a különböző érzékszervek segítségével is észlelhető legyenek.
- Biztosítsunk audió-útmutatót az egyéni természeti élményt kereső látogatók számára.

- Ha megoldható, készítsünk telefonos alkalmazásokat az egyéni természeti élményekhez.
- Készítsük el a tájékoztató anyagokat könnyen érthető nyelven megfogalmazva is.
- Dolgozzunk ki a környezeti nevelést és a környezettudatosságot segítő programajánlatokat.

Tájékozódást Segítő Rendszerek

- A könnyebb tájékozódás érdekében alkalmazzunk taktilis elemeket az úton: korlátokat, szegélyeket, eltérő talajburkolatot, stb.
- Biztosítsunk megfelelő akusztikai tájékoztatást különböző hanganyagok, audió-útmutatók stb. segítségével.
- Az információt vizuálisan is jelenítsük meg (táblák, színes ábrák használata révén), valamint ha lehetséges, könnyen érthető nyelven is tegyük közzé.

Időjárás és Környezet

A rossz időjárási körülmények elsősorban a kerekesszékekkel közlekedő és a látássérült látogatók számára jelentenek veszélyt és kihívást - például a jeges vagy csúszós útszakaszokon nehezebb a tájékozódás a fehér bot használatával.

A tanösvények, túraútvonalak ki vannak téve az időjárás viszontagságainak, és ennek megfelelően változik azok állapota.

A hangos környezeti zajok megnehezítik az akusztikus tájékozódást, és befolyásolják az audió-útmutatók használatát.

A közúti forgalom, az útkereszteződések, valamint a sínek és utak kereszteződése mind potenciális veszélyforrás.

Veszélyek

Tegyük biztonságossá a túraútvonalakat, távolítsuk el a veszélyforrásokat. Veszélyforrás lehet például:

- A közlekedést akadályozó tényezők (pl. faágak)
- Forgalom (pl. útkereszteződések)
- Útvonal állapota rossz időjárási körülmények között
- Környezeti hangok és zajok
- Félreérthető útjelző táblák és jelek

Szolgáltatási Lánc

Az adott túraútvonal akadálymentes szolgáltatásainak bemutatása a szolgáltatási lánc logikáját követi: az előzetes információgyűjtéstől kezdve, a terület megközelítésén át, a helyszínen nyújtott akadálymentes programajánlatok és egyéb szolgáltatások leírásáig, egyben iránymutatást nyújtva az útvonal akadálymentes átalakításához, fejlesztéséhez. Az önellenőrző mátrix-szal kapcsolatos további információ a projekt honlapján található:

<https://www.nature-without-barriers.eu/hu/egyeni-természeti-élmények.html>.

A szolgáltatási lánc a tanösvények és bemutatóhelyek vonatkozásában jellemzően az alábbi elemeket tartalmazza:

- Információ és kommunikáció
- Megközelítés
- Infrastruktúra
- Túraútvonal állapota, élmény minősége
- Programajánlatok
- Környezet
- Fenntarthatóság
- További szolgáltatások

Mátrix

A mátrixban alkalmazott akadálymentesítési kritériumok a partnerországok nemzeti előírásain és az európai akadálymentesítési szabványokon alapulnak. A mátrix segítséget nyújt, hogy megnézzük, milyen fizikai vagy kommunikációs akadályokat kell elhárítanunk.

A mátrix használatával áttekinthetjük, hogy az adott túraútvonal, bemutatóhely a különböző szempontok tekintetében kinek és milyen mértékben hozzáférhető. Megnézhetjük, hogy az adott akadálymentesítési szempont az egyes célcsoportok számára mennyire releváns szempont.

Az önértékelési mátrix az alábbi linkről tölthető le:

<https://www.nature-without-barriers.eu/hu/egyeni-természeti-élmények.html>.

Mi a következő lépés?

Első lépésként egyszerű intézkedések megvalósításával kezdjünk! Ne feledjük, ezek a fejlesztések előbb-utóbb megtérülnek. Jó időtöltést kívánunk az új programajánlatok és szolgáltatások megtervezéséhez és kipróbálásához!

Megjegyzés: A teljes prezi prezentáció (nem akadálymentes formátumban) [itt](#) található.

Impresszum

Ez a kiadvány „A környezeti neveléshez és természeti élményekhez való hozzáférés biztosítása a fogyatékossgal élő emberek számára” (Természet korlátok nélkül) elnevezésű projekt keretében készült. A projekt az Európai Bizottság társfinanszírozásával valósul meg. A jelen kiadvány megjelenésének az Európai Bizottság általi támogatása nem tekinthető a tartalom jóváhagyásának, mely kizárólag a szerzők álláspontját tükrözi, és a Bizottság nem tehető felelőssé ezen információk bármilyen felhasználásáért.

Projekt azonosító: 2018-1-DE02-KA204-005222

Bővebb információ:

www.nature-without-barriers.eu

Grafikai tervezés: Annette Maucher, www.maucherdesign.de

2021. március

Jogi Nyilatkozat:

A „Természet korlátok nélkül” projekt keretében készült jelen kiadvány a Creative Commons Attribution 4.0 Nemzetközi Licenc feltételeinek megfelelően használható fel.

www.nature-without-barriers.eu

Az Európai Unió
Erasmus+ programjának
társfinanszírozásával

Projekt azonosító: 2018-1-DE02-KA204-005222